

da riječ *puh* u sastavu spomenutih složenih toponima ima veze s istozvučnim imenom životinje nego je vjerojatnije da ima oslonca u riječi propuh (pro-puh), ali oboje pokazuje da je riječ *puh* moguća kao zajednička (opća) imenica, što opravdava da se u sastavu složenog toponima, bez obzira na njeno podrijetlo i značenje, piše malim slovom, ako nije prvi dio složenog toponima.

7. Uz pretpostavku da su u prethodnim odsječcima obuhvaćeni i protumačeni svi sporni slučajevi kad se dijelovi složenih toponima dalje od prvoga mjesta pišu velikim početnim slovom, u svim ostalim složenim toponimima svi se dijelovi osim prvoga pišu malim početnim slovom. A takvih je toponima vjerojatno najveći broj.

O S V R T I

PRIOBALNI — ŠTO JE TO?

U posljednje se vrijeme zapaža u novinama sve češće pridjev priobalni: *Još manje je uputno da se u pojedinim turističkim mjestima rezerviraju najbolja i najljepša priobalna područja i predviđaju niske cijene samo da bi se stranci privukli na »njihov teren«*. — ... radi se o jadranskom priobalnom području. — ... prati razvoj priobalnog pojasa. — Tisa — izletišta stanovnika priobalnih gradova.

Taj je pridjev vrijedan pažnje već zbog toga što nije zabilježen ni u jednom našem rječniku. Ipak, zbog toga ne bi bilo potrebno čuđenje. Od veze *pri obali* i sufiksa *-ni* pridjev je normalno izveden. Ne bi smetalo ništa što dosad nije zabilježen ni jedan takav pridjev s tim sufiksom. Oni su jezična potencija pa ne smijemo biti protiv prvoga kad se javi, ako je njegova upotreba opravdana. Je li tako s pridjevom *priobalni*? Mislim da nije. Mjesto njega dosad se upotrebljavao pridjev *obalni*. I to sasvim uspješno. Naime, ne možemo dovesti u opoziciju pridjeve *obalni* i *priobalni* pa da veza s jednim znači jedno, a s drugim drugo. Javio se nov pridjev *prigradski*, ali on ima svoje puno opravdanje. Prvo, ne potiskuje ni jedan dosadašnji pridjev, drugo, opozicijska je razlika očita: *gradski saobraćaj* ≠ *prigradski saobraćaj*. Prva veza označava saobraćaj u gradu, a druga u gradskoj okolici.

Ali da posumnjam u opravdanost pridjeva priobalni, navelo me nešto drugo. U 7. godištu Jezika napisao je Lj. Jonke članak *Obalni ili pribrežni?* gdje kaže da je pribrežni suvišan rusizam pa valja upotrebljavati obalni. Priobalni ne spominje. On se javlja poslije toga. Nije li to preobraženi pridjev pribrežni? Tumačim to ovako: o obalnom se i pribrežnom nešto pisalo, znači: sumnjivi su. Bolje je upotrebljavati treći oblik. I pronađen je priobalni. Ta se pojava zapaža u jezičnoj praksi. Rečeno je da ne valja donešen, nego da treba donesen. I što se događa. Oba su oblika sumnjiva. U prvi plan izbija treći oblik: *donijet*. Ili drugi primjer. Pisano je, s pravom, da veznik *pošto* nije dobro upotrebljavati u uzročnom značenju. I opet se događa da su sumnjiva oba značenja, i vremensko i uzročno. Ima tekstova u kojima ćete uzalud tražiti veznik *pošto*. Sve nam to govori da za solidno jezično znanje nije dovoljno jezične pouke samo pročitati.

Stjepan Babić

POUKE O VELIKOM SLOVU U SITNICAMA JEZIKOSLOVNIM

Pisanje jezičnih pouka nije lak ni zahvalan posao. I odgovornost je velika jer su čitaoci najrazličitije naobrazbe, u većini skloni da sve prihvate kako je stručnjak

napisao. Zato je vrlo neugodno kad poučavatelj pogriješi, a mnogo je neugodnije kad pogreška nije slučajna. U Politici od 29. 9. o. g. u Sitnicama jezikoslovnim nepotpisani autor govori o upotrebi velikoga slova i uči da treba pisati Kosovo Polje, premda Pravopis određuje Kosovo polje. Autor doduše otvoreno ne ustaje protiv pravopisnih odredbi o tom pitanju, on ih naoko i prihvaća, ali ih svojeglavo tumači:

»Pravopis propisuje da se nazivi *naseljenih mesta uopšte* pišu s početnim velikim slovom svake reči koja ulazi u njihov sastav, razume se: sem predloga i veznika ako nisu na početku (kao *Za Gorom* i sl.), ali se ovde misli na *sela, gradove, pokrajine, oblasti, države, zemlje, kontinente*. Prema tome treba pisati i *Kosovo Polje*, iako se preporučuje *Kosovo polje*, jer odista *Kosovo* već nije *polje, samo polje*, nego je na njemu više naselja, sela s posebnim imenima. A naseljeno je ne samo od juče, pa sad lako zapažamo kako ga naselja, fabrički dimjaci, stanovi iz dana u dan sve više prekrivaju. A kad već školski priručnik preporučuje *Grubišino Polje* a veliki priručnik *Dugo Polje* s velikim slovom na početku obeju reči, nema razloga za pisanje *Kosovo polje*.«

Istina, pravopisne odredbe o velikom slovu nisu dale najbolja rješenja, katkada ni formulacije nisu najpreciznije, ali je ipak jasno da se velikim slovom pišu svi dijelovi višeečanoga naziva, osim veznika i prijedloga, samo kad je posrijedi ime sela, grada, države i kontinenta. To je toliko jasnije što postoje i t. 13a i 13b koje kažu da se u ostalim geografskim imenima velikim slovom piše samo prva riječ. U malom Pravopisu stoji da se velikim početnim slovom pišu nazivi »naseljenih mjesta uopće«, ali Kosovo polje ipak ne možemo smatrati naseljenim mjestom, jer mjesto tako širokog značenja ipak nema. Zato je autorovo tumačenje da treba pisati Kosovo Polje nategnuto, samovoljno, nema nikakva opravdanja u pravopisnim pravilima. Gotovo je nevjerovatno da onaj koji je preuzeo na se zadatak da tumači pravopis može u opravdavanju svoga zahtjeva posegnuti za analogijama kao što su Grubišino Polje i Dugo

Polje. Ta to su mjesta, a ne polja. Da bude i nestručnjacima jasno, u velikom Pravopisu uz Dugo Polje u zagradi stoji *selo*. Na Kosovu polju postoji mjesto Kosovo Polje i tu riječ *polje* treba pisati velikim početnim slovom, ali pisac to ne spominje.

Na kraju još jedna usputna napomena. Ne smijemo biti protiv kritičkih ošvrta na pravopisne odredbe, ali to treba činiti s razlozima, otvoreno, i ne u jezičnim poukama.

Stjepan Babić

IV KONGRES SAVEZA SLAVISTIČKIH DRUŠTAVA SFRJ

Od 24. do 28. svibnja 1963. održan je u Ohridu IV kongres Saveza slavističkih društava SFRJ. Kongresu je prisustvovalo preko 500 učesnika: profesora, docenata i asistentata sveučilišta i ostalih viših škola, naučnih suradnika i asistentata naučnih ustanova i profesora i nastavnika gimnazija, raznovrsnih srednjih i osnovnih škola. Najveći broj učesnika pripadao je srednjim i osnovnim školama. Rad se odvijao u dvije sekcije: u književnohistorijskoj i lingvističkoj sekciji. U književnohistorijskoj sekciji bio je predviđen 41 referat, a u lingvističkoj 39. Svi se referati nisu održali jer neki referati nisu došli na kongres.

Otvaranju kongresa prisustvovao je predsjednik Izvršnog vijeća Socijalističke Republike Makedonije Aleksandar Grličkov i mnogi drugi ugledni gosti iz zemlje i iz stranih zemalja. Ovaj se kongres održavao u povodu 100. godišnjice početka rada slavenskih prosvjetitelja braće Ćirila i Metoda. Poradi toga su već za vrijeme otvaranja kongresa 24. svibnja prije podne održana dva svečana referata: 1. Djelo Ćirila i Metoda (V. Iljoški), 2. Početak slavenske književnosti (Kronologija postanka biografije Ćirila i Metoda) (D. Radojčić). Istoga dana poslije podne održan je plenarni sastanak na kome su opet održani referati koji su u uskoj vezi s radom Ćirila i Metoda: Odjek žitija Ćirilovog u srpskoj književnosti (D. Trifunović), Ćiril i Metod u slovenskoj knji-